

Uklješteni između tradicije i tranzicije: antropološko i epidemiološko presječno istraživanje

Bajaš Roma u Hrvatskoj

CMJ 2007; 48:708-20

Tatjana Škarić-Jurić, Irena Martinović Klarić, Nina Smolej Narančić, Stipe Drmić, Marijana Peričić Salihović, Lovorka Barać Lauc, Jasna Miličić, Maja Barabalić, Matea Zajc, Branka Janićijević

Cilj Ispitati ključne značajke uvjeta života i zdravlja Bajaš Roma iz Baranje i Međimurja u Hrvatskoj i ustanoviti moguće demografske i društveno-ekonomske izvore razlika u samoprocjeni zdravlja i reprodukcijским navikama.

Postupci Istraživanje je obuhvatilo ukupno 266 odraslih Bajaš Roma iz Baranje i 164 iz Međimurja (prosječni dob 41.3 ± 15.1 godina). Podatci o etnografskim i povijesnim značajkama, shvaćanju vlastitog identiteta, higijenskim i životnim uvjetima, izobrazbi, zaposlenosti, zdravstvenom osiguranju i zdravlju (prehrambene navike i navika pušenja, reprodukcijски parametri, utvrđeni i neutvrđeni zdravstveni problemi i uporaba lijekova) prikupljeni su izravnim razgovorom. Za statističku su analizu rabljeni bivarijatni i multivarijatni statistički postupci.

Rezultati Podatci o migracijama pokazali su da je 88.8% ispitanika rođeno u području u kojemu sada žive, što znači da su Romi Bajaš autohtoni i da nisu nomadi. Financijski se prije svega oslanjaju na socijalnu skrb (84%) i dodatke za djecu (47%), a samo ih je 2% stalno i 23% povremeno zaposleno. Udio Roma Bajaš koji nikad nisu pohađali školu doseže čak 33.3% (19.3% muškaraca i 40.6% žena). Prosječan broj godina pohađanja škole onih koji su ikad išli u školu iznosi 5.3 ± 2.7 . Pristup javnom vodovodnom sustavu imalo je 52.5% ispitanika, a samo njih 1.7% rabilo je javni kanalizacijski sustav, dok je 23.4% imalo privatne septičke jame. U prosjeku, žene se udaju mlade (16.8 godina) i rađaju mnogo djece (3.9 ± 2.5). Najčešće spominjani zdravstveni problem bile su česte glavobolje (20.3%), bolovi u trbuhu (16.3%), nemir i nesаница (13.1%), visok krvni tlak (9.3%), i kronična opstruktivna plućna bolest (COPD) (8.6%). Analiza podataka logističkom regresijom pokazala je da značajnu ulogu u razvijanju kronične opstruktivne plućne bolesti imaju stupanj izobrazbe (omjer izgleda [OR], 0.77; 95% raspon pouzdanosti [CI], 0.63-0.94) i pristupačnost zdravstvenog osiguranja (OR, 4.32; 95% CI, 1.46-12.77). Iste su se varijable pokazale važnima za reprodukcijске značajke te populacije, tako što je niža fertilitnost (0-4 djece) bila povezana s duljim pohađanjem škole (OR, 1.14; 95% CI, 1.03-1.27) i posjedovanjem zdravstvenoga osiguranja (OR, 2.03; 95% CI, 1.13-3.63).

Zaključak Naši podatci upućuju na slabu uključenost Roma Bajaš u bitna područja društvenog života kao što su zdravstvena skrb, izobrazba i zaposlenost, te na niži standard življenja i neprimjerene zdravstvene navike. Slaba izobrazba, tradicionalan odnos prema ženskom reprodukcijском zdravlju, kao i slab pristup zdravstvenoj skrbi pridonosi visokoj stopi reprodukcije i umjetnih pobačaja. Budući da se pokazalo da izobrazba i zdravstveno osiguranje značajno utječu na uočene reprodukcijске navike i samoprocjenu zdravlja, o njima treba voditi računa pri planiranju javnozdravstvenih akcija za društveno izolirane i ekonomski prikraćene skupine stanovništva.